

Hayat Problem Çözmektir*

Merkezi Kanada'da bulunan GlobeScan Inc. yönetiminde 26 ülkede 26.000 kişiyle yüz yüze anket veya telefon tekniğiyle görüşülerek gerçekleştirilen ve Türkiye halkasını Yöntem Araştırma Danışmanlık Ltd.'nin gerçekleştirdiği dünya çapındaki küresel izleme araştırmasına göre, "serbest piyasa ekonomisi dünyanın geleceğinin dayandığı en iyi sistemdir" anlayışı yurt ve dünyada yavaş da olsa giderek erozyona uğramaktadır. Nitekim, bu anlayışa katılanların oranı, diğer bir deyişle bu anlayışı destekleyenlerin oranı dünyada 2002 yılında %63 iken 2010 yılında %54'e, Türkiye'de ise aynı yıllarda %42'den %27'ye düşmüştür. Türkiye'deki düşüş dünya ortalamasına göre hayli fazla ve hızlıdır.

GlobeScan Radar, 2010 Issues Survey adı ile Kanada, ABD, Meksika, Kolombiya, Ekvator, Peru, Şili, Brezilya, İngiltere, İspanya, İtalya, Almanya, Fransa, Türkiye, Rusya, Çin, Hindistan, Pakistan, Japonya, Filipinler, Avustralya, Endonezya, Kenya, Mısır, Nijerya ve Gana gibi dünyanın hemen her bölgesini kapsayan geniş bir alanda gerçekleştirilen araştırmanın sonuçları gerek genel, gerekse ülke bazında hayli ilginç olup anlamlıdır.

2010 yılı verilerine göre serbest yatırım anlayışı ve serbest piyasa ekonomisinin dünyanın geleceğinin dayandığı en iyi sistem olduğunu öne süren ülke yurttaşları, Almanlar (%68), Brezilyalılar (%67), Çinliler (%67), Filipinliler (%65), İtalyanlar (%61) ve Kenyalılar (%61) olmuştur. Aynı verilere göre bu sistemin dünyanın geleceğinin dayandığı en iyi sistem olduğu görüşüne karşı çıkanlar ise, ilginçtir, Fransızlar (%57), Türkler(%56) ve Japonlar(%50) olarak tespit edilmiştir.

Serbest piyasa ekonomisine duyulan güvensizliği, dünyanın doğru yolda ilerleyip ilerlemediğini sorduğumuz başka ve ilginç bir soruya aldığımız cevapta da almış görünüyoruz. Bir trend olarak baktığımızda, 2001 yılında dünya kamuoyunun %51'i dünyanın doğru yolda ilerlediğini öne sürerken, bu oran hemen ertesi yıl %35'e inmiş ve bu seviyelerde kalarak 2010 yılında %30'lar düzeyine düşmüştür. Bu soruyla ilgili olarak Türkiye bulguları hayli farklı olup çok düşüktür. 2001 yılında Türklerin %47'si dünyanın doğru yolda ilerlediğini düşünürken bu oran birkaç yıl sonra %20'ler düzeyine inmiş ve 2010 yılında %17'ye kadar düşmüştür.

Kuşkusuz, giderek artan ölçüde ortaya çıkan bu güvensizlik ortamının en temel nedeni son yıllarda yaşadığımız büyük ekonomik krizdir. Nitekim 2010 yılı itibarıyla, dünyada 14 ülke ortalaması dikkate alındığında yaşadığımız küresel sorunların başında % 19 ile ekonomik sorunlar gelmektedir. Diğer önde gelen sorunlar, sırasıyla, çevre ve iklim değişikliği (%17), işsizlik (%10), yoksulluk (%9), terörizm (%9), suç ve şiddet (%6), politik sorunlar (%4), ahlaki çöküntü (%2), sağlık sorunları ve hastalıklardır (%2).

* Karl Popper'in aynı adı taşıyan kitabı.

Bu arada en önemli küresel sorunları ülkeler bazında analiz edersek ABD’de küresel ekonomik durumun, Türkiye, Hindistan ve Pakistan’da terörizmin, Rusya, Çin, Mısır, Kenya, Filipinler, Peru, Kolombiya, Ekvator, Gana ve Nijerya gibi gelişmekte olan ülkelerde ahlaki çöküntünün, İngiltere, İtalya, Fransa, İspanya, Kanada gibi gelişmiş ve Brezilya gibi en hızlı gelişmekte olan ülkede aşırı yoksulluğun, Japonya’da iklim değişikliğinin, Almanya’da çevre kirliliğinin, Avustralya’da çevre kirliliği ile aşırı yoksulluğun, Meksika ve Endonezya’da ise gıda ve enerji fiyatlarındaki artışın öne çıktığını görüyoruz. Dikkat edilirse en çok öne çıkan küresel sorunlarla bu sorunları öne süren ülkelerin yaşadığı sorunlar arasında sıkı bir ilişki vardır.

Her ne kadar Karl Popper’in, ünlü, “hayat problem çözmektir” deyişi unutulmaması gereken bir “motto” ise de, unutulmaması gereken başka bir şeyde, çözümün başka bağlamlarda sorun olması ve bunun böyle zincirleme olarak, “ad infinitum”, sonsuza kadar devam edip gitmesidir. Yani hayat hep problem çözmek olarak kalmaya devam edecektir.

Bununla birlikte serbest piyasa ekonomisinin erozyona uğradığını, bu nedenle serbest yatırım sisteminde temel bazı değişiklikler yapılması gerektiğini aklımızdan çıkarmamalıyız. Belki, temel olarak yapılacak bu düzenlemeler sayesinde çözmek zorunda kalacağımız sorunlar giderek yok olur, yoksulluk azalır, isteyen istediği ve sevdiği işi bulabilir, daha temiz bir çevreye kavuşuruz, terörizm ve her türlü çatışmacı anlayış hayatımızdan sonsuza kadar çıkar, hayatımız kolaylaşır ve yaşam kalitemiz artar. Kim bilir? Bekleyip göreceğiz.

M. Bülent Gündoğmuş
bulent.gundogmus@yontemresearch.com